QVÆSTIO MEDICA.

Quodlibetarijs diſputationibus manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Iovis 9. Decembris.

M. ALEXANDRO MICHAELE DENYAU,
Conſiliario, Lectore & Profeſſore Regio,
Doctore Medico, Moderatore.

Vtrum in acutis Febribus neceſſe ſit εὔροια ποιέειν?

I.

FEBRIUM Scientia adeò utilis, ut quemvis humanæ vitæ amantiſſimum, velut admotis quibuſdam igniculis, poſſit ad eam conſequendam excitare. Si enim certitudo ſpectetur, illarum cognitio & praxis omnium eſt conſtantiſſima. Tactu enim omnium æquiſſimo judice cognoſcuntur & judicantur. Nullus, mehercule, Morbus eſt, qui frequentiùs noſtra corpora infeſtare ſoleat, quàm ipſa Febris. Pauci ſunt Morbi, quos vel non præcedat, vel comitetur, vel ſequatur: ita ut vulgari effato pronuntiari ſoleat, Neminem, licèt violentâ morte raptum, mori ſine Febre. Hæc naturis, ætatibus & temporibus omnibus communis, ut viris, mulieribus, pueris, ſenioribus, robuſtiſſimis, teneribus, æſtate, hyeme & alijs. Febris Πυρετὸς ἀπὸ τοῦ πυρὸς, vitæ arcem invadit, oppugnat & expugnat, & innumeros homines è vivis eripit, propter aëris & diætæ vitium. Ut enim inter primas qualitates calor eſt actuoſiſſimus, ſic Febris, cujus cauſa communis & proxima eſt calor παρὰ φύσιν, in corde accenſus actiones lædens. Omnes Morbi partem unam vel alteram, vel plures tantùm obſident, ad aliquod temporis intervallum, priùſquam univerſam partibus (ut Febris) noxam inferant. Febres tamen omnes εὔροιαν non expoſtulant. Cor non ſanguinis principium & officina; ſed ut ſubjectum Febris triplici ſuâ ſubſtantiâ, tria Febrium genera conſtituit, (Τὰ ἴσχοντα, ἰσχόμενα, καὶ ὁρμῶντα.) Ephemeræ nulla εὔρροια, ob temporis brevitatem & ſpi-

rituum ſubtilitatem. Humorali procuranda. Hectica ἀνέλπιςος ϗ ἀνίατος, dum nigro humore ſquallent viſcera, nec ſalutaris fluoris ſpem portendit. Humoralis, vel eſt continua, vel intermittens. Illa benigna, aut σύνοχος in qua omnes humores æqualiter putrent; aut συνοχὴς in qua unus humor putret ſupra reliquos. Maligna etiam eſt continua ob peculiarem putredinem, ut in peſtilenti, petechiali, variolis & morbillis, in quibus etiam εὔροια promovetur. Intermittens humoralis diverſos curandi modos exoptat, ſicut Quotidiana pituitæ, Tertiana bilis, Quartana ſucci melancholici ſoboles, ob contumaciam & pervicaciam variorum humorum; ut diſpoſitione à medicamentis in corpus inductâ, ſecuriùs fiat diſcuſſio, attenuatio, inciſio, venarum, arteriarum, nervorum, ductuumque Lymphaticorum dilatatio, proindèque ſalubrior catharſis, ſivè ἄνω, ſivè κάτω.

II.

COmplicantur Febres triplici modo. 1° Toto genere diverſæ, ut hectica cum putridâ; continua cum ephemerâ; putrida cum continuâ & intermittente. 2° Specie diverſæ, quæ genere proximo conveniunt; ſpecie autem differunt, ut Tertiana intermittens cum Quotidianâ intermittente, Tertiana intermittens cum Quartanâ intermittente, Quotidiana intermittens cum Quartanâ intermittente, Quotidiana intermittens cum Tertianâ intermittente. Aliæ ſunt Febres, quæ genere remoto conveniunt; proximo verò differunt, ut continuæ cum intermittentibus: Idque vel ſimiles cum ſimilibus, ut Tertiana continua cum intermittente; vel diverſæ cum diverſis, ut tertiana intermittens cum quotidianâ continuâ, quotidiana intermittens cum tertianâ continuâ, quæ complicatio dicitur hæmitriteos. 3° Tandem ſunt Febres ejuſdem naturæ, ut duplex quotidiana, duplex & triplex tertiana, duplex & triplex quartana; exceptâ hecticâ, propter quam manant viſcera tabo, omnibus alijs Febribus, licèt chronicis εὔροια, bona diſpoſitio ad purgationem, ad evacuationem humoris morbifici propenſio, convenit maximè. Graviter errant & hallucinantur qui kinamkinam diſcutiens & attenuans pharmacum proponunt, cum tutò non poſſit exhiberi ante purgationem, adeò ſanguineæ maſſæ infenſum ut eam coagulet, & Ἀναστοιχειῶσιν τῶν φλέβων ϗ τοῦ αἵματος acceleret,

Pejus egit qui ejus virus opiô adaugendo, multa experimenta per mortes civium impunè fecit. Exclamandum, ô tempora! ô mores! Non Libris, non doctrinâ, non praxi, non probitate, sed audaciâ, multiloquio, muliebri ambitu, luxu, eminente patrono opus est, quamquam sit stipitis & trunci instar fictilis Doctor. Sobriè utendum hoc remedio, aut potiùs ab ipso abstinendum: Et licèt frequenter quibusdam ægrotantibus concedatur, tamen pro natura ipsius Febris non solvitur paroxysmus, sicut in complicatis supradictis. Tempus Medicus est optimus, cum laudabili victûs regimine & frequenti leviori catharsi, quæ tandem obstructiones resolvit. Econtra verò usu corticis Peruviani concrescit sanguis, scirrhi hepatis, lienis, mesenterij, pancreatis, hydropes superveniunt. Nullus tandem est qui Febre intermittente laborans, non debeat intra quadraginta dies sanari, modò à prudente Medico regatur. Exsibilandi Acetarij illi scioli, qui Acidum & Alkali causas & curationes morborum statuunt. Pro diversitate Febrium, diversa essent Acida, quibus kinakina facere satis non posset, quod experimentis Quartanarum triennalium confirmatur.

III.

CEleberrimum divini Senis Decretum est (Τὰ σώματα χρὴ, ὅκου ἄν τις βούληται καθαίρειν, εὔροα ποιέειν) Ita & eorum qui Febribus acutis laborant, necesse est fluida facere, quamquam sua celeriter percurrant tempora & cum vitæ discrimine: quare remedia quæ purgationem saluberrimam præstant, debent administrari à Medico purgationem ex arte instituente, secundum ἐνδείξεις, ut præparentur humores. Quemadmodum in omnibus ferè morbis; ita in acutis humorum purgandorum, si crassi fuerint, attenuatio, si viscidi, detersio & incisio, ductuum ac meatuum, per quos facienda est purgatio, si fuerint angusti, dilatatio, si occlusi, apertio, purgationem maximè utilem, facilemque efficiunt. Sæpe redundans vitiosus succus exiguis canalibus per quos expelli debet, crassior ac viscosior obhæret; quare ab ipsa natura expurgari nequit, nisi canalium ostia, per quos debet purgatio fieri, reserentur: tenuitas & viscositas ejus quod debet evacuari, incidatur. Si quis, inquit Galenus, discutiat, extenuet atque incidat crassos & tenaces humores, qui in corpore continentur; si meatus per quos isti humores transmittuntur ac tra-

huntur à medicamentis quæ vim purgandi habent (non electione, sed irritatione) aperiantur, in omnibus rectè purgatio procedet. Sive enim per alvum, sive per ventriculum, aliamve corporis regionem, purgare quis voluerit, humoribus nondum diffluentibus redditis, ægrè, molestèque eveniet purgationis exitus, cum ventris torsionibus, vertiginibus, pulsûs depravatione & animi deliquio, ἀσφυξία. Econtrà fluidum si totum corpus effeceris, optimè purgabis. Expurgatio fit tractis humoribus vi medicamentorum; eòque faciliùs trahuntur, quò sunt tenuiores, nam eò etiam sunt fluidiores. Crassities enim semper officit, tenuitas nunquam nocet, etsi succus evacuando sit tenuissimus: Neque enim tenues humores, ut aquosos & biliosos, ante purgationem crassiores efficiendos esse, cum Avicenna sentio, qui humores tunc optimè ad expulsionem præparari censet, cum reducuntur ad mediocritatem substantiæ. Pulmonibus contenta materia suprà modum tenuis, ut serum, impellentis spiritûs vi, tussiendo non facilè in asperam arteriam sustolli, exscrearique potest: In ventre continenter præparato humor etiam tenuissimus ex facili foràs fœliciter protruditur. A ventre naturalis actio, à pectore fit animalis, auxilio musculorum πτέρυγας τῶν πνευμῶν moventium. Si tamen plus æquò incaluerit humor, semper ei, ante purgationem, frænanda acrimonia.

IV.

Licèt tenuis humor coctione aliquando crascescat, atque etiam tum coctus ad evacuationem sit apparatior, hâc tamen de causâ non debet Medicus naturæ imitator, eum ante purgationem, crassiorem efficere: neque enim is & natura propter eosdem fines operantur, sed longè diversos. Præparat Medicus quò evacuet, natura quò retineat & sibi commodum alimentum efficiat. Natura siquidem quidquid coquit, curat sibi similе reddere, quod semper consequi non potest, propter ineptitudinem materiæ quam commutat. Ipsa natura desistens à commutatione ad expulsionem convertitur, proindèque humorum concoctionem nunquam natura evacuantibus adminiculatur; quoniam illa eo tempore aliò intendit, nempè ut succum in propriam sui substantiam convertat. Medicus & natura propter contrarios usus operantur: Naturâ crassitudinem inducente, Me-

dico attenuante. Non enim quod is craſceſcat idcircò coquitur; neque coctus idcircò purgationi aptior : ſed quod ſit à cæteris humoribus ſecretus, cumque prorſus evacuare contendat. Coctionem ſequitur ſecretio, ſecretionem expulſio ; quò igitur tenuior, eò ad effluendum aptior. Præparatio & coctio maximè inter ſe differunt. Coctio à nativo calore, non arte : Præparatio εὔροια ab arte pluſquàm à natura, quia detergentibus, incidentibus medicamentis expeditur obſtructio, ἔμφραξις, humorque attenuatur ; aſt non plenè concoquitur. Πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν, μὴ ὠμὰ, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ, τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ. Præparatum humorem non licet ſemper exquiſitè purgare, concoctum licet excernere, cum viæ patent. In corpore quiſquis peccat humor tenuis & fluidus, ſicut in acutis Morbis turget ſtatim, initio, ne partem nobilem invadat, nullâ præparatione, è quâvis regione corporis detrahendus. Si verò parti cuipiam is firmus inhæſerit, vix niſi deterſus & coctus trahenti cedit medicamento. Craſſus verò & glutinoſus humor non facilè per anguſtas vias profluit in alvum; imò nonniſi vi & perturbatione, vel è patenti corpore deduci poteſt. Corpus purgandum εὔροον ἔστω, id eſt, patens nec impeditum. Verùm ut tùm corporis, cùm humorum εὔροια magis ac magis eluceſcat, etiam in flavæ bilis redundantia, ſaltem ſi ea non turgeat, præparationem ante ejus expurgationem, ut ea citiùs & faciliùs è corpore educatur, convenire demonſtratur.

V.

Corpus poteſt fluidum reddi, vel humoribus extenuatis & abſterſis, vel omnibus meatibus reſeratis : At inciſio & extenuatio ſuccis lentis competit, non bili tenui convenit, ſed canalium dilatatio, ubi ea non turget. Medicorum facilè Princeps Galenus jubet ſingularium partium meatus præparare; qui ad ſupervacuorum emiſſionem ſunt proprij. Si materia turget in acutis Morbis, Medicus poteſt arripere occaſionem primis diebus corpora præparandi, priùſquam uſurus ſit medicamento purgante, quibus in morbis, ob temporis anguſtiam, morborùmque pravitatem, ſaltem hæc facultas præparandi vix datur, imò nec concoquendi, licèt ſit Medici prudens indicatio, etiam in peracutis (ἐναντία ἐναντίων ἰάματα) Morbo organico, qui obſ-

ſtructio eſt, contraria eſt apertio ſeu reſeratio: Obſtructionem pariunt cùm humorum craſſities, cùm abundantia. Sequitur flavæ bilis redundantiam obſtructiones parientem, viarum reſerationibus (tanquàm legitima præparatione) indigere: Præſertim ſi ejus non tanta ſit copia ut ſtatim circa initia Medicum ipſam evacuare cogat. Si ea non turget, ante purgationem debet concoqui, quia ea evicta ac permutata à calido innato, faciliùs educitur. Procul dubio ſtatuendum eſt vias ac meatus per quos tranſmittenda eſt & à medicamentis trahenda, reſerandos eſſe; cum corpora quævis ante purgationem fluida eſſe efficienda generatim decernat divinus Senex; non verò concoquendos eſſe ante purgationem humores, cum humoris orgaſmum ſemper à pepaſmo excluſerit. Sat fuerit in acutis & malignis Febribus neceſſariam eſſe corporis & humorum εὔῤῥοιαν, ex ipſius κακοηθείας natura, quoniam malignitas tota dependet ab inſigni, quæ putredinem efficit ac fovet obſtructionis contumaciâ, & Febris indomitâ pertinaciâ, utpote quæ nihil eſt aliud quàm intenſior quædam putredo. Conſtat autem non poſſe tolli Morbum, niſi ſublatâ priùs illius causâ; quæ ecphracticis vaſorum, partium, humorum reſerationem maximam non alternatim expoſtulat. Sic præparatur corpus morboſum clyſteribus, venæ ſectione, ἡγεμονικῷ præſidio quo plethora minuitur, incendium extinguitur, humor accenſus contemperatur, & pepaſmum minori negotio conſequitur. Procul Aſſerentes humores redditos tenuiores faciliùs in partes principes irruere; quia dum obſtructio manet invicta, vapores putres & maligni irrequieto motu ad cor & ad caput feruntur, ξύμπνοια μία, ξύῤῥοια μία, ξυμπαθέα πάντα, illícque turbas excitant maximas, abſque ficto ſanguinis motu circulari. Si verò obſtructio ſolvi ſenſim incipiat, vapores qui indè efflantur, minùs maligni ſunt imminutô aliquantùm calore σηπεδονώδει per ventilationem; tunc humores liquidiores redditi fæcis partem deponunt, quæ illos efficiebat acriores, eamque in partem aliquam ignobilem natura tranſmittit, atque tunc illi vias obſtructas latiores, patentiores, liberioreſque reddunt, quia liberiori quæ putredinem ex intimis viſceribus arcet ac evocat tranſpiratione, διαφόρεσι, perfruuntur. Victus ratione tenui & exquiſitâ humectante, Αἱ λεπταὶ, καὶ ἀκριβέες δίαιται, phlebotomiâ, catharticis, cardiacis, ſudorificis, diureticis, emeticis ſolvuntur Fe-

bres acutæ, pro varia corporis diſpoſitione διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων, adminiſtratis confectionibus de Hyacintho, Alchermes, Theriacâ, ab omni ferè ævo laudatis. Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι ὀλιγάκις, καὶ ἐν ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρέεσθαι καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

Ergo in acutis Febribus neceſſe eſt Εὔροα ποιέειν.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ioannes Boudin. *M. Guido Eraſmus Emmerez.* *M. Michaël de Hodencq.*
M. Antonius le Moine. *M. Carolus Marteau.* *M. Pontius Maurin.*
M. Ioannes Armandus de Mauvilain. *M. Bertinus Dieuxivoye, Decanus.* *M. Stephanus Bachot.*

Proponebat Pariſijs NICOLAUS BAILLY, Pariſinus, Baccalaureus Medicus.
A. R. S. H. 1683.

Ex typis C. Chenault, viâ S. Severini.